

INSTITUT ZA POVIJEST UMJETNOSTI

INSTITUTE OF ART HISTORY

Broj: 390/96.
Zagreb, 03.05.1996.

MUZEJ KNINSKE KRAJINE
n/r ravnateljice prof. Branke Nedved

Poštovani,

Nakon detaljnog obilaska Kniske tvrđave, što smo ga pod Vašim vodstvom obavili 26. ožujka 1996. izradili smo u skladu s dogovorom kratku promemoriju o problemima istraživanja, konzervacije i prezentacije tvrđave koju Vam u prilogu šaljemo.

Ujedno najavljujemo sljedeći dolazak, o čijem terminu ćemo se telefonski dogovoriti. Tom prilikom nastojat ćemo dogovoriti zajedničke konzultacije s predstavnicima Državne uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine u Splitu.

Uz kolegijalne pozdrave

Ravnatelj Instituta:

dr. Ivanka Reberski

Izviješće o problemima istraživanja, konzervacije i prezentacije Kninske tvrđave

Nakon terenskog uvida ekipe Instituta za povijest umjetnosti u ožujku 1996. godine moguće je, na temelju spoznaja o sadašnjem stanju tog značajnog spomeničkog kompleksa formulirati i nekoliko temeljnih postavki o budućim aktivnostima na njegovom istraživanju, konzervaciji i prezentaciji.

Istraživanje, konzervacija i prezentacija Kninske tvrđave su dugoročan zadatak za koji je potrebno predvidjeti vrijeme od 10 i više godina. No mimo toga smatramo da tvrđava treba neprekidno funkcionirati kao spomenik nacionalnog značaja i cilj dolaska velikog broja građana. Zato se sve aktivnosti moraju programirati tako da u svakom trenutku bude osigurana dostupnost spomenika javnosti, ali i neometani tijek radova. Na svakom od navedenih područja nužno je već sada poduzeti prve korake koji će omogućiti daljnje odvijanje tih aktivnosti.

1. Istraživanja

Za sve buduće aktivnosti, ponajprije za povijesno-umjetničko istraživanje oblikovanja i povijesnog razvoja kompleksa, potrebno je dovršiti izradu, tj. iscrtavanje topografskog plana u mjerilu 1:500, za koji je već prije Domovinskog rata radove na terenu obavio Zavod za fotogrametriju Geodetskog fakulteta u Zagrebu. Grafička obrada tog materijala omogućit će izradu temeljnog arhitektonskog plana cijelog kompleksa tvrđave.

Smatramo da u ovoj, početnoj fazi sagledavanja problema, postojeće snimke pratećih (novijih ili novije adaptiranih) objekata u tvrđavi pružaju dostatne informacije. Za najznačajniji fortifikacijski objekt u sklopu tvrđave (Gornji grad) ne postoji, naprotiv, nikakva arhitektonska dokumentacija, pa nije moguće ocijeniti njegov karakter, odnosno sagledati svu složenost njegove strukture. Stoga, kao prioritet predlažemo arhitektonsko snimanje u mjerilu 1:50, primjerenom i za potrebe kasnijih konzervatorskih i restauratorskih radova. Dokumentacija bi morala sadržavati tlocrte svih razina, te uzdužne i poprečne presjeke koji ih povezuju. Bilo bi uputno da se u prvom razdoblju rada na stvaranju arhitektonske dokumentacije također izrade arhitektonske snimke dvije tzv. barutane.

2. Konzervacija

U pitanju zaštite tvrđave smatramo da bi na mjestu svakog, pa i najmanjeg zahvata na prostoru tvrđave trebala prethoditi zaštitna arheološka istraživanja.

Tako, na primjer, postojeći jarbol za zastavu nije adekvatan. Prije postavljanja novog jarbola potrebno je arheološki istražiti širi okolni prostor kako se prigodom njegovog temeljenja ne bi

oštetile dragocjene povijesne strukture. Tako treba postupiti i u svakom drugom slučaju (uvođenje struje, vode, kanalizacije, telefona, te kod sistematizacije ili obnove nogostupa).

Pri svakom zahvatu trebalo bi voditi računa da se istovremeno ispravljaju neadekvatni recentni "restauratorski" zahvati na povijesnim strukturama, sukladno cjelovitoj koncepciji zaštite i prezentacije tvrđave. Za to je potrebno već sada zacrtati makar i sumarni program njezine konzervacije.

3. Prezentacija

Današnji stupanj sigurnosti posjetitelja na tvrđavi je nedovoljan. Osim uočene potrebe osiguravanja topovskih otvora koje je vrlo urgentno, trebalo bi uspostaviti i ograde na brojnim nezaštićenim usponima, stazama i platoima. Kako će za to biti potrebno izvjesno vrijeme potrebno je posjetitelje upozoriti na rizik kretanja tvrđavom odgovarajućim natpisima.

Smatramo da bi u prvom razdoblju trebalo napraviti stupnjevito vrednovanje svih postojećih struktura spomeničkog kompleksa na osnovi uvida sadašnjeg stanja. Takva bi valorizacija, osim za znanstvene svrhe i za usmjeravanje radova na konzerviranju i aktivnosti na prezentaciji, poslužila i za vodič za razgledavanje tvrđave. U najskorije vrijeme trebalo bi izdati kraći tiskani materijal s osnovnim povijesnim podacima o tvrđavi, mogućnostima razgledavanja i smjerovima kretanja.

U Zagrebu, travanj, 1996.